

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Cluverii[i] Sicilia Antiqua

Clüver, Philipp

Lvgdvni Batavorvm, 1619

Cap. IIII. De Siculi soli naturâ ac fertilitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14145

quentes. inter quas Sardinia & Corsica sunt maxima post Siciliam. haec quidpe reliquarum nostri maris omnium est maxima. Constantinus imperator, Thematum imperii orientalis lib. II, themate Siciliæ: Νῆός ἐστι μέγιστη καὶ ὁτιφατέστατη ἡ Σικελία . * . * . Με-
γίστη δ' αὐτὴ μαρτυρεῖται τ' ἐπὶ τῷ, κατὰ Φησιν Ἀλέξιστον ὁ κωμικός.

Τῶν ἐπὶ τὰ νήσων, αὖθις δεικνύειν ἡ φύσις
Θνητῶν μεγίστας, Σικελία μὲν, ὡς λόγος,
Ἐστὶ μέγιστη, καὶ δὲ πύργος Σαρδῶν, τρίτη
Κύρην, πτάρτη δὲ ἡ Διὸς Κρήτη τροφός,
Εὐβοία πέμπτη τριτοφύης, ἔκτη Κύπρος,
Ἀέσβος δὲ τῆξιν ἑξοστήν λαχούσα ἔχει.

10

Id est: Sicilia insula maxima & celeberrima est. Et postea: Maximam autem esse insulam septem, Alexius comicus testatur his versibus:

In septem insulis, quas indicavit natura
Mortalibus maximas, Sicilia, ut fama fertur,
Est magna; secunda ab hac Sardinia; tertia
Corsica: quarta Iovis nutrix Creta;
Quinta Eubæa angusta; sexta Cyprus;
At Lesbos ordinem sortita est septimum.

Erravit igitur Scylax, in interni maris περιπλῶ· ubi ita scribit: μέγιστη Σαρδῶν, δὲ πύργος
20 Σικελία, τρίτη Κρήτη, τετάρτη Κύπρος, πέμπτη Εὐβοία, ἔκτη Κύρην, ἑξοστήν Ἀέσβον. Hoc est:
Maxima est Sardinia; secunda Sicilia, tertia Creta, quarta Cyprus, quinta Eubæa, sexta Corsica,
septima Lesbos. Sed & Diodorus errasse videbatur, ubi inquit, lib. V; Σαρδῶν νῆος, τῶν
ἐν τῷ μεγάλῳ ᾧ ὁ ἀρχαῖος τῇ Σικελίᾳ. id est, ut interpretis eius vertit: Sardinia insula,
Siciliam magnitudine adæquans. Verum minime hoc voluisse Diodorum; sed intellexisse,
Sardiniam ferè exæquare magnitudine Siciliam, patet ex verbis eius haud ita
multo post perscriptis. De Gymnesiis five Balearibus ad Hispaniam insulis loquens;
Τῶν δὲ, inquit, ἡ μείζων μέγιστη πασῶν ἐστὶ μετὰ τὰς ἐπὶ τὰ νήσους, Σικελίαν, Σαρδῶν, Κύπρον, Κρή-
την, Εὐβοίαν, Κύρην, Ἀέσβον. id est: Harum maior omnibus magnitudine excedit, post septem
30 insulas, Siciliam, Sardiniam, Cyprum, Cretam, Eubæam, Corsicam, Lesbum. Haecenus igitur
de figurâ, situ, & magnitudine Siciliæ dictum.

CAPVT IIII.

De Siculi soli naturâ ac fertilitate.

Vt cæli Siculi summa est temperies ac salubritas; sic soli insignis ibidem conspicitur fertilitas: quamquam universa insula uno solo perpetuoque saxo constare videtur. quod etiam in pluribus eius partibus, maximè verò ad
40 meridiem & occidentem, sine aliquo glebæ tegumento apertum jacet. unde & illud Lycophronis in Alexandrâ:

Ἄλλοι δ' ἐνοικίουσιν Σικανῶν χθονά
Πλαγκτοὶ μολόντες, εἴητε Λαομέδων τριτοπλάς
Ναύτης ἔδωκε Φαινοδάμαντι χέρας,
Ταῖς κητοδόρπις συμφοραῖς δεδηγυμένους,
Τηλοδ' ἀποθεῖναι θηροῖν ὠμηταῖς βορὰν,
Μολόντας εἰς γλῶσπερον Λαιρρυγόνων,
Ὅπῃ στυγερὴ δαυλίης ἐρημία.

Hoc est:

50

Alii Sicanorum inhabitabunt terram,
Errones edelati; ubi treis Laomedon
Nautis dedit Phænodamantis filias,
Balanam pascentibus stimulatibus cladibus,
Procul exponendas feris crudelibus pabulum,
Progressas in occidentalem Lastrygonum terram;
Vbi larga visitur solitudo.

Ad

In Leontinis enim campis, aliisque Siciliae locis compluribus, etiam nunc triticum nascitur, quod agreste vocant. Sane, si, quamvis orbis regione, frumento nondum invento, prima fruges adparuerint, quaratur; primas optime terrae deferri, omnino probabile est. idcirco & deas illas, frugum repertrices, in Sicilia adprimè coli, videre est. Hinc ita Ovidius, Fastor. lib. 111:

Prima Ceres, homine ad meliora alimenta vocato,

Mutavit glandes utiliore cibo.

Illa jugo tauros collum præbere cœgit.

Tunc primum soles eruta vidit humus.

Et mox:

Terra tribus scopulis vastum procurrit in aquor

Trinacris; à positu nomen adepta loci:

Grata domus Cereri.

Et Appuleius, μέτωπον φέρων lib. vi: ubi Psyche adloquitur Cererem: *Per ego te frugiferam tuam dextram istam deprecor; per lætificas messum cerimonias; per tacita sacra ci-
starum; & per famulorum tuorum draconum pinnata curricula, & glebe Siculae sulcamina.*
Atque hanc Siculi soli fertilitatem tribus illis aristis indicare voluerunt Syracusani
in nummo, cuius typum superiori capiti inseruimus. De eadem autem fertilitate
etiam poeta Silius ita cecinit, lib. xiiii: .

Multa solo virtus: jam reddere semen aratri;

Iam monteis umbrare oleâ; dare nomina Baccho;

Cornipedemque citum lituis generasse ferendis;

Nectare Cecropias Hyblæo accendere ceras.

De melle etiam & casco prædictus Appuleius, Μετ' ὁμοφώνων lib. 1: *Aeginensis quidam sum, Aetneo melle; vel casco, & huiusmodi campanarum mercibus per Thessaliam discurrens*. Sed de melle Siculo plura postea in Hyblæ urbis expositione. Pecorum eandem terram fuisse fecundam, antiquissimus etiam poeta Pindarus indicare voluit in Olympior. odâ 1, his verbis de Hierone rege canens:

Θερμῆϊον ὃς ἀμφίπει

Σκᾶπτον ἐν πολυμάλῳ

Σικελία. Id est:

Iustum qui regit

Sceptrum in divite pecoris

Siciliâ.

Hinc etiam princeps poetarum Homerus, Diodoro paullo antè citatus, eodem Odysseæ lib. ix postea, ita introducit Vlyssæ de Polyphemi ad Aetnam habitatione narrantem :

Εἶπε δ' ἐπ' ἐξαλήῃ σπέ^ϛ εἶδομαι ἄγχι θαλάσσης.

τ' ὑψηλὸν, δάφνησι κατηρεφές· ἔνθα δὲ πολλά

μήλ' οἷες τε καὶ αἶγες ἰαυέσκον.

Id est:

Heic in extremâ parte speluncam vidimus prope mare

Excelsam, lauris densam; ubi multa

Pecora ovesq. & caprae quiescebant.

Hinc item *Solis* boves in eâ itabulari idem finxit poeta, *Odyssæ* lib. xii; ut supra cap. ii ostensum est. Verum de ubertate huius insulæ omnium disertissimè Strabo, lib. vi, ita scribit: τὴν δὲ τῶν χωρῶν θέρειν θρυλλεῖν ἡμῶν πάντων, ἔδεν χεῖρα τῆ Ἰταλίας σποφαινομένων, πὶ δὲ λέγειν: σίτω δὲ, καὶ μέλιτι, καὶ κρέατι, καὶ ἀλλοῖς ἕσσι, καὶ ἀμείνω πῆς Φαίῃ· παύσει τὴν κατὰ ἐγγύτην· ὡσυνεὶ γὰρ μέρεθ· πὶ τῆ Ἰταλίας ἐστὶν ἡ ἥσθ· καὶ ὑποχορηγῆ τῇ Ῥώμῃ, κατέπερ ὅτι τῆ Ἰταλικῶν ἀγρῶν, ἐκάστη ἑμαρῶς ἔ ἀλατιπώρεω. καὶ δὲ ἔ καλοῖσιν αὐτῶν παμῶν τῆς Ῥώμης· κερμίζετω γὰρ τὰ γνηῖα πάντα, πῶν ὀλίγων, τῶν αὐτῶν ἐκαστοπορῶν, εὐρεῖο. αὐτὰ δ' ἐστὶν ἡ οἱ καρπὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοσκηματῶν, ἔ δερματῶν, καὶ ἔρα, καὶ τὰ πῶν. Hoc est: Caterum *Siciliæ* præstantiam, ab omnibus predicatam, qui eam *Italia* non cedere pronunciant, quid attinet dicere? Certè frumento, melle, croco, aliisque quibusdam rebus, vel anteire eam *Italia* dixeris. Accedit & propinquitas: quum veluti pars *Italiæ* sit hæc insula; Romæque suppeditet omnia ex facili & absque magno labore, hand secus atque *Italici* agri. Atque adeò penus *Romæ* adpellatur *Sicilia*; quod omnes eius proventus, paucis dentis, qui ibi absumuntur, *Romam* comportantur: non fruges dumtaxat; sed & pecora, pelles, lana, & id genus alia.

alia. Et lib. II: Μέγισται δὲ Σαρδὰ καὶ Κύριον, μετὰ τὰ τῶν Σικελίων· αὐτὴ δὲ καὶ τὰ ἄλλων τῶν καθ' ἡμέας ἐστὶ μέγισται ἐξ ὧν. id est: Maxima sunt Sardinia & Corsica, post Siciliam. haec

SICILIA quidpe omnium in nostro mari est maxima atque optima. Hinc & Cicero, in Verrem lib. cella penaria II: Ita ad omnes res Sicilia provincia semper usi sumus, ut, quidquid ex se posset efferre, id non atq. ararium apud eos nasci, sed domi nostrae conditum putavimus. Quando illa frumentum, quod deberet, reip. Romanae non ad diem dedit? quando id, quod opus esse putaret, non ultro pollicita est? quando id, quod item, nutrix imperaretur, recusavit? Itaque ille M. Cato Sapiens cellam penariam reipublicae nostrae, nutricem plebis Romanae, Siciliam nominavit. Nos vero experti sumus Italico maximo difficillimo bello, Siciliam nobis non pro penaria cella, sed pro arario illo maiorum vetere ac referto fuisse. nam, sine ullo sumtu nostro, coriis, tunicis, frumentis, suppeditato, maximos exercitus nostros vestivit, aluit, armavit.

SICULO- Atque hac soli sui ubertate in tantas acti sunt Siculi delicias, in tantamque luxu-
RVM luxu. riam, uti Σικελικὴ τεράπειζα, id est, Sicula mensa, in proverbium abiverit. Svidas: Σικελικὴ τεράπειζα. Ἰπὶ τῶν παννύχιων καὶ πολυπλῶν ἐστὶν ἐν Σικελίᾳ. id est: Sicula mensa. de sumptuosis admodum atq. delicatis. Athenaeus lib. XII: Διαβόητοι δὲ εἰσιν Ἰπὶ τευφῆ καὶ αἱ τῶν Σικελῶν τεράπειζαι. id est: Celebres sunt ob delicias & Siculorum mensae. Lucianus in dialogo Simili & Polystrati: Καὶ τεράπειζαι καὶ πρὸς τὴν Σικελίαν. id est: Ac mensae Siculis lautiores. Plato Πολιτικῶν lib. III: Συρακυσίαν δὲ, ὡς φίλε, τεράπειζαν καὶ Σικελικὴν πικρὰν οἶνον, ὡς εἰς αἰνῆς, οὐκ αἰνῆς. hoc est: Syracusanam, amice, mensam & Siculam in obsoniis varietatem non videris adprobare. Plautus in Rudente:

Et erat hospes, par illius, Siculus, senex
Scelestus, Agrigentinus, urbis proditor:
Is illius laudare insit formam virginis,
Et aliarum iidem, quae eius erant mulierculae.
Insit lenoni suadere, ut secum simul
Eat in Siciliam. ibi esse homines voluptarios
Dicit: potesse ibi fieri cum divitem:
Ibi esse questum maximum meretricibus.

Plato, in epistola ad Dionis propinquos & amicos: Καὶ τὸν Ἰπιδαιον βίον ἤνελπε διαφρονέως τῶν πολλῶν Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιωτῶν, δέρετω παρὲς ὁποιονδήποτε ἡδονῆς τὴν ἄλλην τευφῆς ἡραπην. Id est: Constituit reliquam vitam instituere singulari quadam atque eximia ratione, praeter plerorumq. Italicorum Siculorumq. hominum consuetudinem; virtutem nimirum amplectendo, voluptate ceterisq. deliciis repudiatis. Syracusae autem urbs quia omnium Sicularum fuit princeps & opulentissima, Συρακυσία inde dicta est τεράπειζα, id est, Mensa Syracusana; ut loco antè scripto habet Plato. Svidas: Συρακυσία τεράπειζα ἢ πολυπλής. ἔδοκω γὰρ οἱ Σικελιωτῶν ἀποδοῖναι εἶναι μάλλον πάντων. hoc est: Syracusana mensa; pro sumtuosa. Siculi enim omnium lautissimi sunt habiti & delicatissimi. Athenaeus, praedicto lib. XII postea: Διαβόητοι δὲ εἰσὶν παρὲς τευφλῶν Σικελιωτῶν καὶ Συρακυσίων, ὡς Ἀλκυονίδος φησὶν ἐν Δαιδαλῶσιν.

Ἀλλ' ὅτι γὰρ ἐμάθητι ταῦτα ἐμοὶ πέμπνιν.
Ἀλλὰ μάλλον πίνευ, ὥστε αἶδεν κακῶς
Συρακυσίων τεράπειζαν Συβαρὶτιδὰς τὴν Δωχίαν.

Id est: Luxu quoque celebres sunt Siculi & Syracusani; ut Aristophanes in Epulonibus ait:
Atqui haec quidem me duce non didicisti.
Verum bibere potius. deinde male canere,
Syracusanorum mensam, Sybariticam, conviviam.

Atque haec de variis Siciliae nominibus atque incolis, item de situ eius, figurâ, & magnitudine, de soli naturâ & fertilitate, dictum est.

CAP. V.

Fretum Siculum; & Charybdæ.

Situ insulae, figurâ, atq; magnitudine demonstratis, ordo nunc poscebat, ut singula eius loca, quae veteribus memorantur auctoribus, explicarentur. Verum id antequam fiat, Fretum, quo Sicilia ab Italiâ submoveretur, exponendum est.